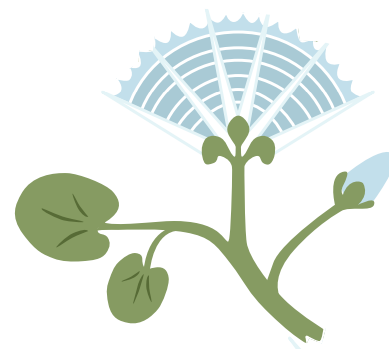

En arbetshandledning från Alvina förlag

William Morris bok

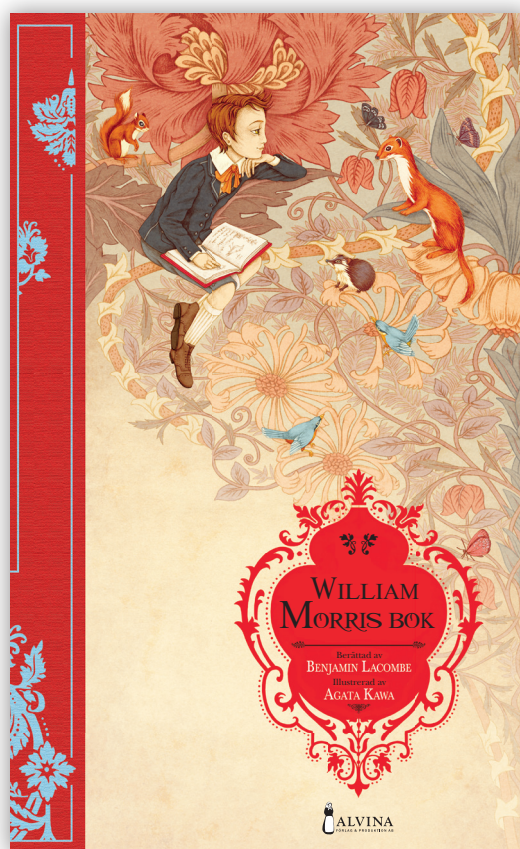
Text: Jessica Gottberg och Kristina Hoas Bild: Agata Kawa Form: Eva Englund

2011-12-02

William Morris bok är en bok om skönhet och fantasi, om allvar och om drömmar. Huvudpersonen William Morris blev som vuxen förgrundsgestalt inom den brittiska Arts and-Crafts-rörelsen. Boken utspelar sig under hans barndom och handlingen kretsar kring en röd skrivbok, som får en mycket speciell plats i Williams liv.

När William som trettonåring kommer till den strikta internatskolan Marlborough College är det inte studierna som fångar hans intresse utan den underbara trädgården. I sin röda skrivbok återger han ömsint naturen omkring honom. Bilderna skapar de mönster han senare ska komma att förknippas med. William straffas hårt och ofta för sitt dagdrömande och till slut får hans lärare, Mr Brody, nog och beslagtar boken. När Mr Brody ser de underbara teckningarna får han upp ögonen för Williams särskilda talang och uppmunttrar honom att fortsätta teckna och måla, i utbyte mot att William läser de böcker han ger honom. William inser att han kan öppna människors ögon för skönhet.

Benjamin Lacombe är författare och illustratör. Här berättar han en poetisk och personlig tolkning av den unge William Morris liv (1834–1896). Agata Kawa fångar med sina magnifika illustrationer såväl William Morris eget bildspråk som den tid han levde i.

ISBN 978-91-86391-09-6

Om arbetshandledningen

I arbetshandledningen till *William Morris bok* har vi samlat uppslag och idéer till hur boken kan bli utgångspunkt för vidare undersökningar. Förutom kompletterande fakta om William Morris och diskussionsfrågor med utgångspunkt i boken, finns här förslag ytterligare fyra teman att arbeta utifrån.

- Mönster
- Din favoritplats
- Carl och Karin Larsson
- Naturen

Förankring i styrdokumentet

Handledningen till *William Morris bok* är förankrad i läroplanen för förskolan respektive aktuell årskurs i grundskolan. Enligt *Läroplanen för förskolan (Lpfö-98 reviderad 2011)* ska förskolan se till att barnen utvecklar:

- intresse för bilder, texter och olika medier samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa.
- förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt att vilja hjälpa andra.
- sin förmåga att upptäcka, reflektera och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen.
- sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång, musik, dans och drama.

Förskoleklassen inkluderas i den läroplan som gäller för åk 1–3. Följande gäller för de olika ämnen som är speciellt aktuella i arbetet med *William Morris bok*:

SAMHÄLLSKUNSKAP:

- Skildringar av livet förr och nu i barnlitteratur, sånger och filmer.
- Skildringar av familjeliv och skola. Minnen berättade av människor som lever nu.
- Livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel gott och ont, rätt och orätt, kamratskap, könsroller, jämställdhet och relationer.

SVENSKA:

- Berättande och poetiska texter för barn från olika tider och skilda delar av världen.
/.../ Berättande och poetiska texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter.

BILD:

- Framställning av berättande bilder, till exempel sagobilder.
- Olika element som bygger upp en bild; färg, form, linje, yta samt för- och bakgrund

MATEMATIK:

- Hur enkla mönster i talföljder och enkla geometriska mönster kan konstrueras, beskrivas och uttryckas.
- Symmetri, till exempel i bilder och i naturen, och hur symmetri kan konstrueras

William Morris – mer än tyg och tapet

William Morris, 1834–1896, föddes som äldste sonen till en förmögen bankir. Han var brittisk konstnär, formgivare och författare. Mest känd är han som formgivare av fantasifulla och organiskt mönstrade tyger och tapeter, av vilka många tillverkas än idag. Han grundade ett blocktryckeri där hans mönster trycktes för hand med block som var snidade i päronträ. Det var ett oerhört svårt hantverk där det gällde att inte slinta med kniven. Minsta fel syntes i det färdiga trycket. Morris var verksam även inom flera andra områden, bl.a. som författare, arkitekt och som en av den brittiska socialiströrelsens grundare. William Morris var den engelska Arts and crafts-rörelsens främsta förgrundsgestalt och i hans drömvärld levde människorna på hantverk och jordbruk och i perfekt samklang med naturen. År 2011 firar faktiskt företaget William Morris 150-årsjubileum.

William Morris vände sig mot industrialiseringen och den allt snabbare takten för massframställning. Han ville istället att folks hem skulle vara vackra och innehålla omsorgsfullt tillverkade bruksföremål. Han lyfte fram äldre tiders hantverksmetoder som ideal för att hitta en enklare, vackrare och mer personlig stil. Hans syn på konst och arbete hängde ihop och han menade att ingenting bör tillverkas som inte ”skänker glädje åt både tillverkaren och brukaren”. Han ville kunna tillverka vackra vardagssaker för alla i samhället. Tyvärr var det endast den rika överklassen som hade råd med hans fint arbetade och därför också dyra föremål.

I sin poesi sökte sig Morris gärna bakåt till antiken och medeltiden eller till fiktiva världar och både Tolkien och CS Lewis sade sig vara inspirerade av Morris tidiga fantasy.

Morris gav sig också in i boktryckarbranschen och grundade 1891 förlaget The Kelmscott Press

med syftet att tillverka vackrare och bättre tryckta böcker. Många av böckerna var inspirerade av medeltiden och Morris ställde höga krav på papper och tryckfärg. Om detta sade Morris:

”Jag trycker icke för vinnings skull, och om jag också icke kan låta blå elefanter regna ner från himlen, så skall det dock regna böcker.”

William Morris idéer om hemmens försköning genom inspiration från naturen och äldre hantverksmetoder låg som grund för jugendstilen och i förlängningen det moderna konsthantverket. Konstnärsparet Carl och Karin Larsson påverkades starkt av William Morris när de inredde sitt hem Sundborn i Dalarna, något som vi idag ser som det svenskaste av det svenska.

Om William Morris bok

I boken möter vi William Morris som barn. Hans pappa har just gått bort och William åker till den strikta internatskolan Marlborough College för att studera till präst. Det allra första uppslaget visar Williams mamma som sitter och broderar, något som hon brukar göra när hon är ledsen. När William kommer till skolan är det inte studierna som fångar hans intresse utan den underbara trädgården. Där lägger han sig ner bland örterna och sluter sina ögon. I fred för all oro. Här finner han inspiration och vila. Williams oerhörda fantasi och hans förmåga att berätta sagor och historier ger honom många vänner och många ser William som en trygg person att anförtro sig åt. William själv har ingen annan än naturen att anförtro sig åt. Här finns den tröst han behöver. Här hittar han också det som kommer att prägla hans liv som vuxen. Han förstår att han genom att öppna människors ögon för skönhet kan han få människor att leva ett bättre och lyckligare liv.

Diskutera

- William får vänner genom att berätta sagor och ha bra fantasi.
Vilka andra egenskaper är bra hos en vän?
- Varför tror du att han känner sig ensam trots att han har många kompisar?
- Williams mamma broderar när hon är ledsen, William själv går till trädgården.
Vad gör du när du är ledsen? Varför gråter man? Hur tröstar man någon som är ledsen?
- Williams lärare tar hans bok ifrån honom. Varför tror ni att han gör det?
Hur känns det när någon vuxen är sträng eller dum?
Och hur känns det när någon tar något som man tycker mycket om?
- Berättelsen i boken utspelar sig för mer än hundra år sedan.
Vad i boken känns gammeldags? Och vad är likadant nu för tiden?
- William tycker om att titta på det som finns i trädgården, både djur och blommor.
Tycker du om att titta på sådant som man kan hitta utomhus? Varför det?
Vad brukar du hitta och titta på när du är ute?
- Genom att vara i trädgården förstår William vad han vill jobba med när han är stor.
Vad vill du bli när du blir stor?

Mönster

William Morris är mest känd för sina fina mönster med naturmotiv. Många av hans tyger och tapeter tillverkas än idag. Mönster finns omkring oss hela tiden på våra kläder, hemtextilier och hus. Mönster väcker minnen. Ett visst mönster tar oss tillbaka till barndomens sommarkalas, andra mönster påminner om avlägsna resmål eller mormors klänningar. När ett motiv upprepas bildas snart ett mönster. Det kan vara så enkelt som en prick som återkommer igen och igen och igen eller fantasifulla och komplicerade mönster som förbryllar och fascinerar.

Naturen är också full av mönster. Där är det ofta fråga om symmetriskt uppbyggda mönster där den ena delen är en spegelbild av den andra som till exempel hos fjärilar, blommor eller vår egen kropp. I naturen finns även mönster som upprepar sig exakt som bikupans sexkantiga celler. De kan också vindla sig fram som zebrans ränder eller strukturen hos ett blad.

Mönster är uppbyggda av en kombination av upprepning, symmetri och variation – ren och skär matematik alltså. Utifrån temat mönster finns många sätt att jobba vidare i förskolan eller förskoleklassen.

Diskutera

- Vad är ett mönster? Är exempelvis tröjans dinosaurier eller blomma ett mönster?
- Räkna mönster i gruppen. Titta på allas kläder och räkna efter hur många olika slags mönster som trängs i rummet eller klassrummet. Förenkla genom att låta allt rutigt vara samma slags mönster även om det är olika slags rutor. Här kan det uppstå livfulla diskussioner om vad som är mönster och vad som inte är det.
- Är det något sorts mönster som du tycker extra mycket om? Varför tycker du om just det mönstret?
- Finns det mönster som är speciellt bra att ha? Lite extra praktiska mönster? Som ränderna i ett övergångsställe eller rutorna på ett schackbräde? Vad skulle hända om de mönstren inte fanns?
- Titta på bilderna i boken. Vilka mönster kan ni se där? Kan ni hitta exempel på upprepning, symmetri och variation i dessa mönster?
- Mönster består även av mellanrummen. Diskutera vad som händer med ett speciellt mönster om mellanrummen görs större eller mindre.

Att göra

HUR SER WILLIAM MORRIS MÖNSTER UT? Titta på mönster som William Morris har ritat.

Antingen kan ni söka fram bilder av dem på internet, eller så kan ni gå till en tapet- eller tygaffär. Där finns ju också många andra spännande mönster att titta på! Om ni tar med boken till butiken, kan ni jämföra bilderna och mönstren på tapeterna. Är de lika eller olika?

LETA SYMMETRI. Dela frukt och grönsaker (gurkor, apelsiner, äpplen, lökar etc) på mitten och titta inuti. Hur ser mönstret ut där i? På vilket sätt är frukterna/grönsakerna symmetriska? Rita av mönstret.

Ni kan också försöka hitta symmetrin hos människor, hästar, hundar, löv, blommor och så vidare. Eller försök hitta saker som inte är symmetriska, det kan också vara svårt.

GÅ PÅ MÖNSTERJAKT! Mönsterspana på staket, husfasader, portar och så vidare. Se vackra, roliga former och upprepningar i mönstren. Använd en kamera eller mobiltelefon för att dokumentera de mönster ni ser, eller rita av dem.

GÖR EGNA MÖNSTER. Det finns många sätt att skapa egna mönster.

Här kommer några förslag – ni kan säkert hitta på många fler:

- Rita mönster. Förändra mönstret genom olika färger eller avstånd.
- Göra vikmönster med vattenfärg. Gör fina fjärilar genom att måla på ena sidan av pappret och vik sedan ihop det.
- Gör fina och roliga mönster med pärlplattor, lappar till lapptäcken eller mosaik.
- Gör egna tapeter eller fina planscher med potatistryck. Dela en potatis på mitten och skär ut en figur i form av en stjärna, hjärta eller något annat du tycker är fint. Doppa figuren i färg, eller måla figuren med flytande akvarellfärg och tryck på pappret. Använd gärna flera olika färger och figurer.
- Gör schablontryck på t-tröjor. Det enklaste trycket gör du med vanligt papper och en liten roller. Använder du en plastfilm kan du använda samma schablon till flera tryck. Klipp ut schablonen, fäst med tejp på plagget och rolla med färg. Ett bra tips är att lägga ett papper inne i tröjan så att inte färgen går igenom. Är tröjan nyköpt kan den behöva tvättas och strykas innan man trycker på den. När du gjort trycket lossar du försiktigt schablonen. Härda genom att stryka det torra trycket med ett styckjärn på medelvärme.

Vill ni förstärka matematikinnehållet ytterligare, kan ni prata tillsammans om hur till exempel upprepning, variation och symmetri märks i de mönster ni gör.

Din favoritplats

William Morris har sin favoritplats i naturen. Här ligger han på rygg bland blommorna och djuren. Här känner han sig lugn och trygg, precis som tjuren Ferdinand på julafton.

En del kanske har sin favoritplats hos mormor, hemma i sin säng eller i en speciell fåtölj. Andra kanske har sin favoritplats i sitt hemland eller i en stuga på landet.

Diskutera

- Hur ska en riktigt bra favoritplats vara?
- Vilken är din egen favoritplats?
- Vad gör man på sin favoritplats? Hur känner man sig inuti när man är där?
- Vill du helst vara ensam eller tillsammans med andra när du är på din favoritplats? Varför då?
- Har du läst några andra böcker där någon har en favoritplats?
Vad gjorde de på sina favoritplatser i de böckerna?

Att göra

DIN EGEN PLATS: Hur ser det ut på din favoritplats? Rita och berätta.

SKRIV ETT VYKORT: Tänk ut en plats, det kan vara en riktig plats där du har varit eller en plats du skulle vilja åka till. Tänk på vad du skulle göra om du var där. Tänk dig att du skriver ett vykort till någon från din favoritplats. Skriv eller berätta vad det skulle stå på ditt kort.

FRÅGA OM ANDRA MÄNNISKORS FAVORITPLATSER: Intervjua kompisar eller dina föräldrar om deras favoritplats. Få dem att berätta om varför just den här platsen är deras favoritplats. Vad är det som de gillar med platsen?

SKRIV EN HISTORIA: Skriv en historia som utspelar sig på din favoritplats. Den måste inte handla om dig själv. Om din favoritplats till exempel är en koja i skogen kan du skriva en historia om någon som går vilse och övernattar i din koja.

Carl och Karin Larsson

Carl Larssons målningar från hemmet i Sundborn i Dalarna har haft stor påverkan på den synen på svenska hem både i Sverige och utomlands. Få saker ses som så svenska som Carl Larsson-stilen. Att Carl Larsson och hans fru Karin, förutom den svenska gustavianska traditionen, var starkt influerade av den engelska Arts and Crafts-rörelsen är det få som känner till idag. Rörelsen som uppstod med William Morris i spetsen under 1800-talets andra hälft var en reaktion mot industrialismens massproduktion. Man höjde upp lantliga ideal och förespråkade vackra bruksvaror till alla. Detta skulle åstadkommas genom samarbete mellan konstnärer och tillverkare.

Arts and Crafts-rörelsen påverkade synen på inredning i Sverige. Carl Larssons bok *Ett hem* från 1899 brukar kallas Sveriges första inredningsbok. I den finns de numera klassiska akvarellerna av Carl Larsson med motiv från parets hem i Sundborn i Dalarna. Det var Karin som stod för inredningen och det var också hon som hade ritat flera av möblerna. Inredningen är ljus och lätt i kontrast till den mörka traditionen från 1800-talet.

Även Ellen Key vände sig mot den tunga och mörka inredningsstil som var vanlig hos tidens borgare. Ellen Key (1849–1926) var författare, samhällsdebattör, pedagog och är en av de mest översatta och omdebatterade författarna i Sverige. Hon är också den som utnämnde 1900-talet till "Barnens århundrade".

Under det sena 1800-talet tiden hyllade man arbetet och jorden. Att själv få skörda vad man sått blir ett ideal i industrialismens tid. En kontrast till arbetet vid en bullrig och smutsig maskin som bestämmer arbetstakten. Än idag lever många av dessa ideal kvar i exempelvis hur vi firar jul. Visst ser vi det rustika och hemlagade framför oss när vi tänker på julfirande? Även om det kanske inte riktigt ser ut så i verkligheten hemma hos alla längre.

Diskutera

- Titta på Carl Larssons bilder från Sundborn. Känner barnen igen den stilen? Har de varit inne i ett hus där det ser ut så? Var fanns det huset? Vilka bodde där?
- Leta fram några bilder av Carl Larsson som föreställer barn, och försök tänka ut en historia kring barnen på bilderna. Vad heter barnen och vad leker de för något? Tror du att man lekte samma lekar förr i tiden som nu? Finns det någon lek som du brukar leka som du tror att barn förr i tiden också lekte?
- Hur såg det ut i Sverige i slutet på 1800-talet? Hur såg staden ut? Hur såg det ut på landet? Prata om hur man levde då.

Att göra

LÄR KÄNNA CARL LARSSONS BILDER: Låna många böcker med Carl Larssons bilder och bläddra på egen hand. Är det någon bild som ni känner igen sedan tidigare? Eller någon bild som ni tycker är extra fin? Måla av den bilden! Att kopiera mästerverk är en teknik som konstnärer använt i många hundra år för att lära sig mer om hur äldre tiders konstnärer arbetade.

BESÖK CARL LARSSONS BILDER PÅ RIKTIGT: Finns det något museum i närheten av er där någon av Carl Larssons bilder visas på riktigt? Titta först på bilden i en bok, och prata tillsammans om vad ni ser. Åk sedan till museet och titta på bilden på riktigt. Ser den annorlunda ut när den hänger på museet än när ni ser den i boken? Känns det annorlunda att titta på den?

GÖR ETT FANTASIBESÖK I BILDERNA: Titta på bilderna och fundera över det som händer där. Vilka personer ser ni? Vilka är de? Vad gör de? Vad tror du? Är det någon som gör något som ni inte förstår? Eller finns det något föremål som ni inte känner igen? Ta reda på vad det är för något! Fantisera tillsammans runt bilderna och skriv ner berättelser om det som händer på dem. Vad har hänt före och vad händer efteråt?

LEK MED BILDERNA: Ett annat sätt att undersöka bilder tillsammans kan vara att på olika sätt "leka innehållet". Stå eller sitt som personerna på bilderna. Hur känns det? Varför tror ni de står eller sitter så? Utgå från en bild där det finns många personer, och låt någon arrangera de andra i gruppen som personerna på bilden genom att ge anvisningar. "Du ska stå här, och du ska göra en sån här min ..." Eller klä ut er tillsammans så att ni blir så lika personerna på bilderna som möjligt!

GÖR EN TIDSRESA: Låt barnen göra en "tidsresa" och lek att det är för hundra år sedan. Ställ frågor till resenärerna om hur man tvättar kläder eller varifrån man får mjölk och bröd. Om de inte vet hur de skulle göra, får ni tillsammans diskutera er fram till hur det gick till förr i tiden. Kanske också slå upp svaren i en bok eller på internet?

DITT HEM: Carl Larssons bilder berättar ju ganska mycket om hur det såg ut hemma hos honom och hans fru Karin. Inspireras av Carl Larssons bilder och rita hur det ser ut hemma hos dig själv! Leta upp samma motiv som Carl Larsson har ritat av, eller måla helt enkelt bara det du helst vill visa för andra. Gör en utställning med bilderna!

VARDAGSSAKEN: Precis som William Morris tyckte Carl Larsson och hans fru om fina vardagsaker, alltså saker som man använder varje dag. Har du någon sak hemma som du tycker är särskilt fin? Det kan vara en kopp eller ett pennställ eller ... Ja, vad som helst egentligen. Ta med den och diskutera tillsammans hur era saker är gjorda. Vad använder man dom till? Varför tycker ni så mycket om dem? Rita av sakerna så noga som möjligt, och försök göra en teckning där det syns hur mycket ni tycker om er vardagssak!

Naturen

Naturen kan vara en plats för eftertanke och rekreation. Många vuxna upplever trädgårdsarbete som avkoppling. För barnen är naturen en oslagbar lekplats, men också en plats för vila och njutning. Barn utvecklas genom att vara aktiva och genom sina egna sinnesintryck. Naturen förändras hela tiden och byter skepnad efter väder, vind och årstid. Naturmaterial är en tillgång oavsett årstid. Naturen bjuder också på sinnliga upplevelser och minnen för livet. Att stenar kan kännas mjuka till exempel, eller att snö och is som smälter blir vatten eller hur stilla man måste vara när man tittar på en fjäril för att den inte ska flyga iväg. Det är att uppleva med alla sinnen. Naturens färger och former är en inspirationskälla och precis som för William Morris kan naturen vara ett rum som också ger tröst och ro. I naturen möter barn skönhet och äventyr.

Ta vara på det som finns naturligt i utemiljön och se skönheten, visheten eller njutningen i det. Naturen är full av lärande i form av matematik, färg och form.

Diskutera

- Vad är annorlunda mellan att bo i stan eller på landet? Hur bor alla barn i gruppen? I staden eller på landet? Skulle du önska att du bodde på något annat sätt? Vad är det bästa med att bo så som du gör?
- När brukar du vara i naturen? Vad gör du där? Hur känns det?
- Brukar du vara i en trädgård eller park? Hur skiljer det sig från att vara i en skog? Vad finns det som växer eller lever i den trädgården? Blommor, träd och fåglar? Kanske fjärilar också?

Att göra

LETA LINJER: När William i boken ritar av naturen, använder han olika ritmaterial till olika motiv. Han skissar spröda fåglar med en smal penna, och ritar de grova ekarna med en tjock krita. Samla ihop många olika typer av pennor, kriter och färger. Prova först noga hur linjerna från dem ser ut, och fundera sedan på vad just den linjen skulle passa bra till. En kulspetsblå bläckfisk? Eller en grå liten blyertsmus? Ni kan också vända på steken, och ta med er alla olika ritmaterial ut i naturen. Leta upp något som ni vill rita av och välj noga vilken linje ni tycker passar bäst!

MED ALLA SINNEN I NATUREN: Sök upp en plats i naturen och använd alla sinnen. Titta noga på allt runt omkring. Vad ser du? Lyssna noga på allt som hörs. Hur låter det? Luktas det något där du är? Hur är marken? Är den mjuk, hård eller kanske stickig? Skriv, rita och berätta.

FINA SMÅ DETALJER: Se detaljer i naturen, till exempel blommor, löv, strukturen på en trädstam. Försök beskriva detaljerna med ord. Rita eller måla sedan av dem. Ordna en liten konstupställning och titta på varandras verk.

VEM ÄR I SKOGEN? Känner ni någon som brukar vara mycket i naturen? Intervjua den personen! Vad gör den i naturen? Hur tycker dom att det känns att vara där? Hur skulle det vara att inte få vara i naturen? När och hur kom det sig att de började vara i naturen?

UNDERSÖK TRÄDGÅRDAR: Finns det kolonilotter, en anlagd park eller någon annan trädgård som är öppen för allmänheten i närheten? Besök den och titta tillsammans på hur växterna ordnats för att det ska bli så fint som möjligt. Kan ni se några samband, har till exempel alla grönsaker hamnat på ett ställe och blommor på ett annat? Eller är det bara vita blommor i en rabatt och blå i en annan? Hur har man lagt ut gångarna i trädgården – vilken form har de? Rita det ni ser, kanske i form av en karta?

Eller gör ett studiebesök på en plantskola eller en handelsträdgård! Om ni bokar tid innan, kanske ni får träffa någon av dem som jobbar där och fråga en massa saker. Vilka blommor finns det där? Vad måste man tänka på när man väljer växter till sin trädgård? Och hur måste man sköta om dem för att de ska trivas? Är någon sorts blomma extra populär? Och hur gör de i butiken för att blommorna inte ska vissna innan någon har köpt dom?

Lästips

Adams Steven, *The Arts and Crafts movement*, Quintet Publishing Limited 1986

Dahl Kristin och Rundgren Helen, *På tal om matte – i förskoleklassens vardag*, Utbildningsradions förlag 2004

Devonshire Hilary, *Upptäck matematik – Symmetri*, Berghs 1995

Einarsson Anna Lena och Einarsson Peo, *Leva med ting från förr*, Prisma 2000

Hägglom Anna, *Om konsten att trycka tyg*, Alfabeta 2007

Lande Marit, *Se på konst – Carl*, Förlag Boviggen 2000

Lindahl Gunilla och Börkegren Peter, *Bilar och broar, sportskor och stolar – Design förr och nu*, LL-förlaget 2005

Naylor Gillian, *William Morris by himself*, Little, Brown and Company 2000

Parry Linda, *William Morris textiles*, London 1983

Snodin Michael och Stavenow-Hidemark Elisabeth, *Carl och Karin Larsson: skapare av ett svenskt ideal*, Albert Bonniers förlag 1998

